

10. juuni
1925.

III. aastakäik.

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimise hind: Aastas Mk. 500.—
 Pooles aastas " 250.—
 1923 ja 1924 aastak. „ 350.—

Üksik number 25 mk.

Kuulutuste hinnad: 1 lehekülj Mk. 3000.—
 1/2 „ 1500.—
 1/4 „ 800.—
 1/8 „ 400.—

Toimetus ja talitus: Tallinn, Suure Roosikrantsi uul nr. 12. Avatud k. 9—3 p. l. Telefon nr. 4—72
 Jooksev arve: Eesti Panga Tallinna osakond nr. 609.

SISU: 1) Teel omavalitsuste likvideerimisele. 2) Üks lugupidamist vääriv muistne traditsioon. 3) Sõjaaegiste teenete hindamisest. 4) Teated Maakondade Liidu ja omavalitsuste tegevusest. 5) Välismaade omavalitsused. 6) Riigikohtu seletused. 7) Küsimused ja vastused. 8) Kuulutused.

Teel omavalitsuste likvideerimisele.

Kui vajadus oli eelmises numbris Riigikassa juhataja hra P. Öpiku väiteid ja süüdistusi Riigikogu Rahaasjanduse komisjonis ümberlükata, tuli ühtlasi järeldada, et hra Ö. poolt alatud tee omavalitsuste kiire surma juurde sihib. Kuigi hra Ö. meie kirjutuse üle pahasdas, sest olla välja loetud tema esinemisest seda, mida ei ole, on viimased päevad selgesti tunnistanud, et asutakse juba teel omavalitsuste likvideerimisele ja Rahaasjanduse komisjonis avaldatud seisukohast kindlasti edasi astutakse.

Kui maakonnavalitsuste puudujääkide täpse summa kindlaks tegemiseks ja ülevaate saamiseks m. v. rahalise seisukorra üle Rahaministri ja Liidu juhatuse vahel kokkulepiti, siis oli lootus, et tahetakse tõesti selgust, et vastavaid abinõusi leida. Kuid milleks on see selguse saamine

muutunud? Omavalitsuste revideerimiseks ja otstarbekohasuse üle otsustamiseks, seal juures opereerides arvudega, mida ükski omavalit. tegevuse ja maksude sissetulemise viisi tundja õigeks pidada ei saa. Kui kõige selle juures veel tulemuseni tahetakse jõuda, et maakonnaval. veel elarvelised ülejäägid on, siis muidugi võib näidata suuri summe, mida väljaanda ei tuleks, kuigi need tegelikult juba väljaantud on. Omav. seletused ja selgitused aga ministrini ei lähe. Sinna läheb ainult ametniku isiklik mulje. Otse nii, nagu läinud numbris kinnitada tuli. Ja nagu Rahaasj. komm., nii võrreldakse ikka alles m. v. asjaajajaid minist. omadega ja m. v. pearaamatupidajaid ei tea, missuguse alama ametnikuga. Ei mingit tahet seisukorra üle selgusele jõudmises.

Kõige selle tagajärjel tuli Maakondade

Liidu nõukogus nõuda, et lõpp tehtaks sarnasele revideerimisele. (Vaata Liidu nõukogu koosoleku kirjeldus selles numbris).

Hra P. Öpiku poolt rahaasjanduse komm. tehtud ähvardus, „edaspidi tuleks abinõud tarvitusele võtta, et omavalit. oma eelarved kokkuvõtteks kokkuseaksid“, on nüüd teostumas. Nüüd näitab üks noorem ministereiumi ametnik ministrile, kuidas eelarvesi kokkuvõtteks kokkuseada. Asja aetakse järjekindlalt.

Kui tuli kinnitada, et omavalitsuste asja ei tunta, siis ikkagi tahaks uskuda, et ka Rahaministereiumi ametnikud teavad, et neil ega kellegil teisel ei ole õigust otsustada üle järelevalvet teostada ega nõukogude otsusi ümber otsustada, ega seda tegema sundida. Milleks siis see revideerimistega janditamine ja aja raisk? Need abinõud pole seadusepärased ega vii sihile. Nii vähe kui hra P. Ö. teatud seisukoht kooskõlas oli Vabariigi Valitsuse seisukohaga, nii vähe on kõne all olevad abinõud kooskõlas seaduse ja praeguse Vabariigi Valitsuse deklaratsiooniga, et omaval. tuleb vastavalt sissetulekuid suurendada.

Ametnikkude poolt valitud abinõul on

oma tagajärg siiski, tagajärg, mida nähtavasti kätte saada tahetakse: omavalitsuste likvideerimine. Ja seda saab ilma seaduse teha — sissetulekuid mitte lubades.

Omaval. ja nende esitajad on kõik teinud, mis vaja seisukorra selgitamiseks. Kui sellega ei arvestata, kui mõõduandvaks jääb ametniku mulje ministrile, siis lõpp palumistele ja mungumistele. Vastab tagajärgede eest see, kelle süü läbi nad tulevad.

Ei tõsteta totatsiooni õpetajate palkadeks tarvis mineva summani ehk ei võimaldata selle saamist kiire korras teisel teel, asuvad maakonnavalitsused oma tegevuse osalisele likvideerimisele. Ja seda juba suvel. Nii on Maakondade Liidu nõukogu otsus 4-st juunist. Teist teed ei ole, raha puudus teeb seda. Parema auga surra, kui häbiga elada. Ei saa ju omavalitsus meil valitseva korra juures alla langeda pisema ametnikukese seisukohale. See omavalitsuste tegevuse likvideerimine ei lähe aga suuremate vapustusteta mööda, mispärast Rahaministereiumi poolt algatud tee—omavalitsuste likvideerimine—temale küll võiduteeks võib saada, riigile aga mitte.

5. juunil 1925.

Üks lugupidamist vääriv muistne traditsioon

on kahtlemata see, kui teatava pidulikkusega või mingi tseremoniaga avalikkude asutuste (kirikute-, koolide-, valla- ja seltsimajade j. m.) ehituste nurgakivi panemist toimetatakse. Seks vaadatakse ehitaja poolt ehituse vundamendi rajamise puhul ilusam neljakandiline kivi valmis, mis vundamendi nurgakiviks kõlbab, tehakse selle kivi jaoks hommikupoolel vundamendi nurgal vastav paigutus-ruum, pannakse sinna nurgakivigi lahtisel paika ning asetatakse ka kivi kinnitusabinõud (vedel lubi, tsement, haamer) kivi lähedusse. Siis palutakse kas mõni tegelane väljaspoolt või asutuse oma esitaja teatud ajal nurgakivi panema. See sünnib harilikult hulga rahva juuresolekul, kus ka sellekohaseid kõnesid peetakse, mil siis palutav kolm korda haamriga nurgakivi peale kergelt lüües, nurgakivi müürisse kinnitab või „paneb“, mis peale ehitaja kivi ka lõpulikult kinni müürib. On juhtumisi, mil ehitaja ühes töölistega ja asutuse esitajaga, nii ütelda, vaikselt, ilma suurema

tseremoniita nurgakivi paneb, millesse vahest ka ehituse rajamise aasta väljaspoole külge sisseraiutakse. Kuid sarnase nurgakivi panemise muistsest ajast pärit oleva kombega ühes käib ka sama vana lugupeetud traditsioon, mille au sees pidamist siin kohal tohiksingi rõhutada. Nimelt müüritakse siis ka enne eelkirjeldatud kolme vasara lööke „nurgakivisse“ mitmesugused mälestusmärgid olevikust — tulevastele põlvedele mälestamiseks. Need mälestusmärgid on harilikult üksikud metall-rahad, metallist või portselaanist tahvlikesed vastavate pealkirjadega (ehituse nimetus, ehitamise aasta jne) selle päeva ajalehtede numbrid, 1 eks. ehituse plaanist ja ehituskulude eelarvest ning lepingust, asutuse põhikiri, asutuse kõige uuem aasta aruanne ja eelarve, asutuse liigete nimekirjad ning eriti ka asutuse enese, kui ka ehituse tekkimise ja rajamise ning maksva riigikorra kohta lühike ülevaatlik ajalooline kirjeldus, milline harilikult paksumale pergamentile kirjutatakse. Kõik see

pärandus pannakse võimalikult klaasist riistas metall-kastikese sisse, mis omakord vahest ka tuha- ja söepuruga niiskuse ärahoidmise otstarbel seestpoolt vooderdatud, kuna kastike õhukindlalt kõvasti kinnipannakse (tinutatakse). Kastis sisu seletatakse nurgakivi ja kasti müürisse panemise puhul publikumile ära, iseäranis aga ajaloolise kirjelduse ära kirjutatakse siis ka pidulikult rahvale ette. Selle järgi paigutatakse kast nurgakivi alla tehtud müüri sisse kindlasse paika, mille peale nurgakivi 3 vasara löögiga jäädvustatakse. Ka nurgakivi sisse olla mõnikord auk raiutud, kuhu raha ja karbikese vastavate dokumentidega mahutatud. Vahest on ka ainult viimased karbi- või pudeli sees nurgakivi müüri sisse pandud.

Et sarnane jäädvustamine meie maal juba õige vana pruuk on, seks toon näituse: Dr. Vinkelmanni bibliograafilises teoses „Biblioteca Livoniae Historica“ nr. 6877 all on järgmine dokument märgitud: „Copie der in der Blechkapsel der Thurms der St. Michaeliskirche befindlichen Papiere“. Täh. kiri, mis aastast 1639 pärit, leiti omal ajal selleaegse Mihkli kiriku torni plekist kapsli seest, kuna ära kirjutatakse sellest hoitakse Tallinnas, Saksa kirjanduse seltsi raamatukogus alal. Isegi kirikute altarite rajamisel asetatud vanasti dokumendid nende nurgakivide alla. Samuti pandud ka kiriku tornide munade õõnsustesse mitmesugused ajaloolised materjalid.

Meie suuremate avalikkude asutuste hoonete nurgakivide panemist on meie päivil ikka ka teatava pidulikkusega toimetatud, nagu näit.: „Estoonia“ teatri maja nurgakivi panemine Tallinnas Vene surve ajal, mil kuberner Korostovets seal juures kõnepidamise meie tegelastel ära keelas, mille tagajärjel nurgakivi tummalt, vaikides siiski pidulikult pandi; Eesti iseseisvuse ajal — Kohtla-Järve kaevanduses õlikivi vabriku hoonel, Tallinna-Nõmme tiisikushaigete sanatooriumi majal ja t. nurgakivide panemised. Igatahes asetati siis ka nurgakividesse sellekohased ajaloolised materjalid.

Meie linna-, maakonna- ja vallaomavalitsused teevad alataha mitmesuguste avalikasutuste hoonete ehitamistega tege- mist, nagu koolimajad, vallamajad, hoole- kande asutused ning kivist ja betoonist sillad. On kuulda, et mõne ehituse nurgakivi alla on paigutatud vähemalt ajalooli- sed aktid päranduseks tulevatele põlvedele,

Kuid paljude ehituste nurgakivid olla ka, paraku, ilma mingi mälestusmärkideta jätud.

Sellepärast oleks meil tungi- valt soovitatav sarnast vana au- väärt kombet otse moraalseks kohustuseks endal pidada, kuna meie omavalitsused teistele eeskujuna kavakindlalt oma suuremate ehi- tuste nurgakivide alla vähemalt kirjalikult aktid ehituse ja asu- tuse lühikeste ajalooliste kir- jeldustega, mis erapooletult ja tõe- andmete põhjal kokkuseatud, paiguta- sid ning omalt poolt virgutaksid ka muid organisatsioone oma ehituste puhul sedasama tegema.

Sarnastest dokumentidest ära kirjutada tuleks alale jätta ja koosolekute proto- kolli raamatusse või tulevastesse krooni- katesse teadaande korraski sellekohased sissekanded teha, et arhiividesse jäljed täh. dokumentide olemasolust järele jääks.

Lõpuks toon siinkohal näituseks ühe maakonnavalitsuse sellekohase akti.

Akt.

Ükstuhat üheksasada kahekümneneljan- dal (1924) aastal ja Eesti iseseisvuse ning Eesti Demokraatliku Vabariigi kestuse kuuendal (6) aastal, novembrikuu viie- teistkümnendal (15) päeval seati kokku käesolev akt N. N. kivisilla ehitamise puhul aktis nimetatud teadete jäädvusta- miks ja asetati silla müüri.

1) Aktis tähendatud kivisild ehitatakse 1924—1925 a. a. jooksul N. N. maakonna- valitsuse ettevõttel ning korraldusel riigi poolt selleks toetusena saadud rahasumma eest ja kannab nimetust „N. N. sild“, sest asub N. N. vallas, N. N. jõel N. N. maal vanade N. N. kloostri varemete lähedal. Ehitatava uue kivisilla asemel oli seni paekivist võlviga ja puust alusega sild, mis oli ehitatud kuuldavasti Eestimaa maakassa kulul ja vana silla ühe kivi sisse raiutud arvu järgi 1861 aastal. Vana sild varises alla käesoleva aasta kevadel. Ehitatava kivisilla täpne plaan ja päeva- piltlik ülesvõte vanast sillast hoitakse alal N. N. maakonnavalitsuse arhiivis.

2) Käesoleval ajal on Eesti Vabariigi seadusandliku asutuse — Riigikogu — esimeseks cand. jur. Jaan Tõnisson ja Vabariigi Valitsuse juhiks Riigivanem Dr. Friedrich Akel ning Vabariigi Valit- suse liigeteks järgmised ministrid: (Järg- neb nimekirja).

3) Eesti Vabariigis on 11 maakonda;

Harju-, Lääne-, Järva-, Viru-, Tartu-, Viljandi-, Pärnu-, Võru-, Valga-, Petseri ja Saaremaa. Administratiivselt tegutsevad linnad maakondadest eraldi.

N. N. maakonna esituskogu — Maakonnakoostöökoogu — liigete arv on 18. Maakonnakoostöökoogu esimeheks on N. N. N. N. Maakonnaavalitsuse esimeheks on N. N. N. (Järgneb m.-v. liikmete nimekiri).

N. N. maakonnas, kus . . . valda, on ühes N. N. N. N. linnadega ja N. N. aleviga kokku . . . elanikku, neist . . . linnas . . . inimest.

4) N. N. N. vallas ehitatava uue kivisilla projekteeris noorem insener N. N. Silla ehitustööd andis 1924 a. N. N. maakonnaavalitsus vähempakkumisel ehitusmeister N. N.-le seitsmesaja kuuekümne kaheksa tuhande kaheksasaja seitsmekümne üheksa

(768.879) Eesti marga eest, mille kohta ka vastav leping sõlmiti. Sild ehitatakse kohalikust V. marmorkivist. Töölised on kohalikud N. N. maa elanikud ja eestlased.

5) Rahaüksused Eesti Vabariigis on: (Järgneb ülelugemine).

6) Käesolev akt on allakirjutatud kõigi N. N. maakonnaavalitsuse liigete ja silla projekteerija poolt, varustatud maakonnaavalitsuse pitsatiga, ja õhukindlalt kinnipandud klaastorus, mis asetatud plekist kaitsekarpi, müüritud N. N. kivisilla idakalda põhjapoolse tugiseina sisse.

Ärakiri käesolevast aktist on N. N. maakonnaavalitsuse arhiivis maakonna kroonika-raamatusse kirjutatud.

Allkirjad.

T. L.

Sõjajaegiste teenete hindamisest.

Olgugi, et vabadussõja teenete hindamine aastate jooksul mitu järku on käsil olnud, ei ole hindamise lõpetamisega kõik nõus olnud. Mäletame ju veel kõik, et härrade K. Pätsi ja J. Strandmanni poolt hiljuti veel märgukiri esitati, et vabadusristide andmist vabadussõja teenete eest veel mitte kinni panna. Veel hiljem hilmus pikk välisriikide riigitegelaste nimekiri, kellele vabadusristid annetatud.

Kas siiski kõikide teeneid kaalutud ja hinnatud?

Peab tunnustama, et üks liik vabadussõja teenete kandjatest on seni tähelepanemata jäänud, kuigi sellesse liiki isikuid kuulub, kes esimestena enamlaste pealetungile vastupanu organiseerisid ja korraldasid, kes sõjaväge varustasid omal algatusel, rääkimata pärasistest ülemaalisest sõjaväe varustamisest omavalitsuste poolt. Ma mõtlen omavalitsustegelasi.

Neid omavalitsustegelasi peab keskkohas tuntama ja nende tegude hindamiseks peavad ju dokumendid sõjaministeeriumis olema. Neist dokumentidest selgub, et selleks ajaks, kui keskvalitsuselt mobilisatsiooni käsk tuli, mõnes maakonnas juba mehed koos olid ja piirile väenlasele vastu sõitsid, omavalitsustegelaste algatusel. Kaitse plaanid töötati esimestel võitluspäevadel kohapealsete sõjaväejuhtide poolt maakonnaavalitsuse tegelastega välja, staabiks oli omavalitsus. Viimane andis ka

esialgse varustuse ja abinõud. Õigel ajal väljaastumine on eriti tähtis. Õigel ajal kaitseväge väljaastumise võimaldamise ja korraldamise teened on aga just omavalitsustegelastel.

Kui selle vastu näitena tuuakse juhtumisi, kus mobilisatsioon kiiresti ja kergesti läbi ei läinud, siis seda enam tuleb hinnata neid, kes käsu olid täitnud enne selle saamist.

Missugune tähtsus sõjaväe varustamisel on toidu ja riiete, hobuste ja veoabinõudega, see on selge. Raskema ülesande sellel alal on täitnud just omavalitsustegelased, võttes kokku seda rahvalt. Kui sõjamin. varustusvalitsuse juhtivaid jõude on hinnatud sõjaliste teenete eest, siis palju enam kohustust on hinnata neid, kes seda kohapeal raskel ajal õigeks ajaks teinud ilma, et kõigeiks selleks summe kasutada on olnud.

Neid teeneid tuleb hinnata. Seda ei ole aga senini tehtud. Asjale enesele oleks aga kahjuks kui seda ka nüüd, kuigi hilja, ülepea teha ei mõeldaks ega taheta, kui neid teeneid ülepea ei hinnata.

Et arvamist ei tekiiks, et need read sellepärast kirjutatud on, et nende kirjutaja ise omale vabadusristi ihaldab, siis olgu tähendatud, et nende ridade kirjutaja, sõjaväelase, omavalitsustegelase vabadussõja teeneid ei ole.

Teated Maakondade Liidu ja omavalitsuste tegevusest.

Maakondade Liidu esimehe H. Lauri kõne Soome presidentile.

Soome presidendi külaskäigu puhul Tallinnas pidas Maakondade Liidu esimees H. Lauri 22. mail „Estonias“ korraldatud aktusel Soome keeles järgmise tervituskõne:

Härra president!

Kõrgesti hinnates Teie külaskäigu tähtsust väiksele Eestile, tervitab kogu Eesti Teid, härra president, Teie siinviibimise puhul. Kõigile ei ole õnneks antud ega võimalik isiklikult seda teha. Ei saa seda teha ka meie suurearvuline omavalitsuste pere üle riigi, kelle kaudu Eesti Vabariigi põhiseaduse järele riigivõim valitsemist kohtadel teostab, ja kes oma algatusel tähtsaid ülesandeid maa heakäekäigu eest hoolitsemise alal täidab. Olles aga kõige lähemalt seotud riikliste huvidega ja tundes südamliku vahekorra tähtsusi riigi keskvoimu kaudu ka omavalitsuste kohta, palun Teid, härra president, minu, kui Eesti Maakondade Liidu esimehe, kaudu vastu võtta kõigi Eesti maaomavalitsuste, maakonna- ja vallavalitsuste, soojemad tervitused Teile Eesti pinnal.

Kuigi meie maaomavalitsustest maakonnaomavalitsused alles noored, olles sündinud Vene revolutsiooni aegu, on meie maaomavalitsustel hea tutvus Teie kodumaalastega, härra president, Teie vabatahtlikkudega Eesti Vabadussõjas, Põhja poegade. Raskel 1919 a. algul, kui meie kalli kodumaa kaitsjatele Põhja pojad appi ruttasid ning enamlased taganema hirmutasid, asusid maaomavalitsused sõja piirkonnas vahvate vabastajate kannul kohale, alustasid kiires korras oma riiklist hädatarvilikku tegevust ja puutusid selle juures ka vahvate Põhja poegadega kokku, neid ja meie vägesid varustades hobuste, toidu ja muu varustusega, seni, kuni vaenlane piiri taha oli peletatud. Seda suurt abi ja koostööd mäletavad meie omavalitsused ja saavad tervitusi vabadusvõitlejatele lahe taga.

See oli abi ja koostöö vainuväljal.

Ka rahulikul tööpõllul tunnevad eestlased aastakümneid oma vanema venna Soome eeskujul, nii hästi põllumajanduse, hariduse, rahvustunde kasvatuse ja seltskondlise tegevuse alal. Selle eeskujul tagajärjed sunnivad lugupidamisega Soome ja

ta kõrgete esitajate peale vaatama. Lähema ja sõbraliku läbikäimise juures ei ole seni, kahjuks, aga meie ja Soome maaomavalitsustegelaste vahel kokkupuutumist olnud, ei ole võimalust olnud omavalitsuse kõrge idee arendamiseks üksteiselt tarvilikku õppida, kuid loodame sedasama sõbralikku kaastööd, mida me hindame Soome ja Eesti valitsuste vahel, ka jalule seada nende riikide maaomavalitsuste vahel. Palun, härra president, kaasa viia Eesti omavalitsuste soojemad tervitused Soome omile ja loodan, et Teie külaskäik ka omavalitsuste vahel silla ehitamist üle Soome lahe edendab. Elagu Soome, elagu Soome omavalitsused, elagu tema kõrgesti austatud president, kes aastaid silmapaistva maahärra kohal omavalitsusi on juhtinud ning nüüd hiljuti meie vennasrahva riikliseks juhiks on valitud. Elagu Soome president!

Herra Presidentti!

Antaen mitä suurimman arvon Teidän vierailullene pieneen Eestiin, tervehtii Teitä, Herra Presidentti, koko Eesti täällä viipliesänne. Kaikilla ei ole onnea eikä mahdollisuutta sitä henkilökohtaisesti tehdä. Ei voi sitä tehdä kauttamaan myöskään suuri-lukuinen itsehallintalaitosten perhekunta, jonka avulla Eesti Tasavallan perustuslain mukaan paikallista hallintovaltaa hoidetaan ja joka vapaasti ja oman harkintansa mukaan täyttää tärkeitä tehtäviä maan hyvinvoinnista huolehdittaessa. Mutta ollen mitä likeisimmin valtion etujen palveluksessa ja tuntien eydammuisten suhteiden merkityksen valtion keskushallinnan kautta itsehallintalaitoksiinkin, pyydän Teitä, Herra Presidentti, vastaanottamaan Eestin Maakuntaliiton johtajana esittämäni kaikkien itsehallintalaitosten, maakuntahallitusten ja kunnallishallitusten, mitä lämpimimmät tervehdykset Eestin pohjalle astuttuanne.

Meidän maakuntahallituksillamme ovat hyvät tuttavuudet Teidän kotimaalaistenne kanssa, Herra Presidentti, „Pohjan Poikien“, Suomen vapaaehtoisten kanssa Eestin vapaussodassa. Vaikeuksien vuoden 1919 alussa, kun „Pohjan Pojat“ riensivät avuksi kalliin isänmaamme puolustajille ja rohkaisevalla esimerkillään meidän urhojemme kanssa säikyttivät bolshevikit pakenemaan, saapuivat sota-alueella olevat paikallishallitukset rohkeiden vapauttajain kannoilla kotipaikoilleen, alkoivat kiireisesti valtiolle niin tuiki tarpeellisen toimintansa ja jou-

tuivat tässä tössä kosketuksiin myöskin urheiden „Pohjan Poikain“ kanssa varustaan heitä ja omia joukkojamme hevosilla, ruokatarpeilla ja muulla muonalla, kunnes vihollinen oli ajettu rajan taakse. Sitä suurta apua ja yhteistyötä muistaen itsehallituslaitoksemme lähettävät lämpimät tervensensä vapaustaistelijoille lahden taakse.

Se oli apu ja yhteistyö sota-aikaan.

Myöskin rauhaisella työpöllolla ovat ees-tiläiset vuosikymmeniä vanhemman Suomalajensa esimerkkiä seuranneet, niin hyvin maatalouden erialoilla kuin sivistystöön, kansallistunteen, kasvatuksen ja muun yhteiskunnallisen toiminnan alalla. Näiden esimerkkien hedelmät kehoitavat katselemaan arvonannolla Suomea ja sen korkeita edustajia. Lähemmän ystävällisen vuoro-vaikutuksen muodossa ei tosin kyllä tähän saakka ole meidän ja Suomen itsehallituslaitoksilla ollut kosketuskohtia, ei ka ole ilmennyt mahdollisuutta molempien keskeen vaihtaa kokemuksia itsehallinnan korkeiden päämäärien kehittämiseski. Mutta toivomme tulevai suutessa samanlaistu ystävällistä yhteistyötä jota, pidäme me arvoissa Suomi-Eesti hallituskien keskeen, myöskin luotan samälansan ystävällisen suhteen niiden itsehallitoeen välillä. Pyydän, Herra Presidentti, viemään Eestin itsahallituslaitosten lämpimät terveiset Suomen vastaaville laitoksille ja toivon, että vierailunne tulee edistämään sillan rakentamista Suomenlahden ylitse myöskin itsehallituslaitosten välillä. Eläköön Suomi, eläköön Suomen itsehallinta, eläköön Suomen korkeasti kunnioitettu Presidentti, joka on vuosio työkennellyt tärkeällä maaherran kohdalla ja johtanut itsehallituslaitoksia ja nyt äskätän on valittu meidän veljeskansamme valtioon päämieheksi. Eläköön Suomen Presidentti!

Maakonnaavalitsuste puudujääkide küsimus.

Teatavasti ei leidnud poolehoidmist Siseministri ettepanek Vabariigi Valitsusele, õpetajate palkadeks tervismineva summani tõsta omavalitsustele antavat toetusraha, nagu Maakondade Liit seda nõudis, ja toetusraha tõstmise ei pääsenud riigi eelarvesse. Vastuseta jäid ka järgnevad märgukirjad Rahaministrile, kui mitte vastuseks lugeda Riigikassa juhataja seletusi Riigikogu Rahaasjanduse komisjonis avanside seaduse arutamise puhul, missugust seletust „Maaomavalitsuses“ ümberlükata tuli.

Et küsimuse lahendamiseks ei toetusraha suurendamisega ega uute maksude andmisega midagi tehtud ei ole, kuna see aeg mägede taga ei seisa, kus õpetajate palkade maksmine seisma jääb — praeguse toetuse juures, käis Liidu juhatus 13. mail selle küsimuse pärast Siseministri ja Rahaministri jutul. Esimene nendest seletas, et tema on valmis Vabariigi Valitsuseses uuesti toetuse suurendamise küsimust ülestõstma ja seda toetama, kuid ettepaneku läbimine peale kindel ei saa olla seni, kuni Rahaminister ettepaneku ei poolda. Teiseks kinnitas ta, et hra P. Õpik'u esinemist Rahaasjanduse komisjonis omavalitsuste süüdistamises üleliigses kulutamises ei saa võtta Vabariigi Valitsuse seisukoha väljendusena. Rahaministri seisukoht oli aga toetust, totatsiooni, omavalitsustele mitte suurendada, riigi rahasummade puudusel, ja näidati abinõudena kokkuhoidmist, algkoolide 5. ja 6. klasside sulgumiseni, ja tulumaksude suurendamist. Pikem seletamine tegi muidugi selgeks nende abinõude tegajärjetuse. Jäi üle sissetulek mingi maksu näol. Et aga täpse puudujäägi summa kindlaks määramine võimata oli osalt eelarvete puudusel ja tulumaksu suurenemisel, tegi Rahaminister korralduse, et Riigikassa vaatab läbi üksaaval kõigi maakonnaavalitsuste eelarved selle maakonnaavalitsuse esitaja juuresolekul ja seletusi ära kuulates ning sel teel teeb üldpuudujäägi kindlaks — aluseks tee leidmisele, kuidas seda katta.

See kindlakstegemine on käimas. Nii palju kui kuulda, on ümberkalkuleerimisi ettetulnud pensionimaksus ja tulumaksus selle tagajärjel, et pensionimaksu on eelarvesse võetud Töö-hoolek. ministeeriumi ettekirjutusel 8%, kuna seda maksu peale eelarvete kokkuhoidmist alandati. Samuti muutus ka tulumaksu summa tulumaksu seaduse muutmise tagajärjel ühele ehk teisele poole, kah peale eelarvete kokkuseadmist.

Kuigi eelarvete läbivaatamisel ei hellitata lootusega, kuid ummuksest väljapääsu tee tuleb Rahaministeeriumil kiiresti anda.

Eesti Maakondade Liidu nõukogu koosolek Pärnus 3. ja 4. juunil.

Koosseis, avamine ja juhatus.

Koosolekust võtavad osa nõukogu liikmed Võru, Valga, Viru, Järva, Tartu, Harju ja Pärnu maakonnaavalitsustest, kokku 14 isikut, Liidu esimees ja sekretäär ning Siseministeeriumi Omaval. asjade ja Admi-

nistratiiv asjade Peavalitsuste juhatajad härrad E. Dolf ja E. Maddison.

Koosoleku avamisel austakse surmaläbi lahkunud nõukogu- ja juhatuse liikme P. Rivesi mälestust püstiseismisega.

Koosoleku juhatajateks valitakse Liidu esimees H. Lauri ja Pärnu m. v. esimees J. Markson.

Vallavalitsuse uued raamatupidamise vormid.

Referent H. Avikson annab ülevaate vallaraamatuvormide uuendamise käigust, alates 1921. a. kuni koosolekuni, tutvustab A. Pärjeli poolt kokku seatud vormide põhimõtetega ning selle kohta sissetulnud arvustustega, üleslugedes küsimusi, milledes tuleks nõukogu poolt moodustavas komisjonis kokkuleppida, kuna süsteemi asjus tuleks igale maakonnale omaette õigus anda valida embakumba, kas Itaalia või Ameerika süsteemi — kokkuleppe saavutamise otstarbel. Valitud komisjoni enamus-komisjonis olid härrad Vibo, Avikson, Anso. Markson ja E. Saar — viimast seisukohta ei jaganud, vaid soovitas kõigile ühtlast Itaalia süsteemi, mille tagajärjel ka süsteemi küsimus lahtiseks jäi. Muu seas võeti komisjoni ettepanek järgmiselt vastu:

Läbi vaadates Liidu juhatuse kirjalikku seletust kavade asjus ja sissetulnud arvustusi ja seisukohti ja kõiki sellesse küsimusesse puutuvaid asjaolusi arvesse võttes otsustatakse:

1) Soovitavaks lugeda, et vallavalitsustes saaks kahekordne raamatupidamise süsteem tarvitusele võetud; algust sellega tuleb teha võimalikult 1926 aastal, kuna see lõpulikult läbi peab olema viidud kõigis valla omavalitsustes 1930 aastaks.

2) Ette pandud kavas soovitakse näha järgmisi muudatusi: a) kassaraamatus pearaamatu arvete nimetusi kirjutada mitte teksti peale, vaid eri joonevahesse lühendatult, milline joonevahe mahutada teise joonevahe taha; b) kassa läbikäigu summad kanda shurnaali ainult üks kord kuus kuu lõpul kogusummana; d) eelmise muudatuse kohaselt sisseada sissetulekute ja väljaminekute eraldamise raamat; e) pearaamatu arvete nimekirja kavas esitatud kujul vastu võtta lisandusega, et kapitalide arve kaheks arveks saaks jaotatud: erikapitaalide arveks ja varanduse kapitalide arveks; f) maksuraamatud jätta tarvitusele niisugusel kujul, nagu nad praegu vallavalitsustes tarvitusel on; g) kulude ja

tulude raamatus juurde võtta peatükkide ja paragraafide kogusummade lähtrid.

Kavad ja vormid ühes näitlikkude operatsioonide sissekandmisega ja täielise juhatuskirjaga tuleks nende muudatuste kohaselt täiendada ja parandada; trükkida ja vallavalitsustele laiali saata, et sekretärid saaks aegsaste ja põhjalikult ennast nendega tutvustada.

Tulevase omavalitsuste põhiseaduste põhilause te läbivaatamine.

Maakondade Liidu poolt on põhilauseid juba 1922 a. kokkuseatud, kuid Liidu juhatuse on tarviliku leidnud olema neid uuesti läbivaadata, nagu referent H. Aviksoni sissejuhatuse näendab. põhjusel, et vahe peal on küsimuse üle lähemalt kirjutatud, l. omaval. tegelaste kongress on seisukohti võtnud, elu ise on mõnegi seisukoha kohta oma sõna ütelnud, kuna omavalits. seaduste kokkuseadmine praegu päevakorral on. Vastavalt kongressi otsustele on senistes põhilausestes mõned muudatused tehtud, kuna valimise viisi kohta ref. uusi põhimõtteid ülesseab. Juba läbirääkimistel avaldakse kartust, kas suudetakse sellel koosolekul laiaulatuslise tähtsusega uusi põhimõtteid läbikaaluda, ja komisjonis, mis põhimõtted läbivaatas ja kuhu kuulusid härrad Kohver, Rosenberg, Söödor, Avikson ja Krusemann, jäetigi järelvalve korralduse ja valimise küsimus aja puudusel tulevaseks koosolekuks, kus neid küsimusi põhjaliku referaatide ärakuulamise järele harutada tuleks. Muudel aladel võeti nõukogu poolt komisjoni ettepanekul järgmised põhimõtted vastu:

1. Omavalitsuste seaduste väljatöötamisel tuleb väljamina seisukohast, et aluseks tulevad võtta meil juba väljakujunenud vahekorrad, neid seadusega fikseerides ja muudatusi tehes neis asjades, millede muutmist tegelik elu nõuab, sellejuures silmaspidades, et omavalitsuste korraldus põhiseaduse mõttele vastaks.

2. Iga omavalitsus liigi jaoks tuleb oma eriseadus anda.

3. Omavalitsuse üksusteks on linn, maakond, vald ja alev oma senistes piirides.

4. Vallad alla 1000 elanikuga, kus geograafiline seisukoht seda lubab, tulevad liita teiste naabri valdadega. Keskmise valla suurus peaks olema 2000—3000 elanikku.

5. Maakondade piiride muutmist võib sündida asjaosaliste poolt nõusolekul. Mitte nõusoleku puhul otsustab küsimuse Vabariigi Valitsus. Valdade liitmist ja

nende piiride muutmise küsimus, kus liitumise alla kuuluvad vallad vabatahtlikult ei liitu ega oma piirisid ei muuda, otsustab sunduslikult maakonna volikogu.

6. Alevid tulevad maakondadest lahutada, nii majandusliselt kui ka administratiivselt; järevalve suhtes kuuluvad alevid Siseministeeriumi alla.

7. Kodanikkude kuuluvus kogukondadesse peab omavalitsuse seaduses äärmääratud olema.

8. Kuigi põhiseadusega põhimõtteliselt meie omavalitsustele kõige laiem kompetentsi piirid võimaldatud, kuigi omavalitsustele on õigus antud kõik teha, mis nendele otsekohe keelatud pole, ja nende ülesanne on teha kõike seda, mille teostamiseks eriametkondi loodud pole, kuigi sellepärast otsem tee oleks omavalitsusseadustes üksikult üleslugeda, mis nende võimkonda ei kuulu, — tuleks, arvesse võttes maksvat meeolu ja riigistamise dententsi, riigiasutuste kätte ülesannete teostamise andmise püüdi, teiselt poolt kaheastmelist maaomavalitsust, ometi omavalitsusseadustes näitlik nimekirja tuua nende asjade kohta, mis teatud liigi omavalitsuste võimupiiri kuuluvad.

9. Riigivõimu teostatakse kohtadel omavalitsuste kaudu. Eriti kuuluvad omavalitsuste võimkonda (kompetentsi) rahvaharidus, tervishoid, hoolekanne, teed, post, telefon, põllumajandus, rahva julgeolek, hää kord jne. Niisama peaks alluma omavalitsusele kõigi otsekoheste maksude määramine; maakonna välispolitse peaks alluma maakonnaomavalitsusele, kus juures maakonnaomavalitsuse ja keskvalitsuse vahekorra määrab ära seadus.

10. Kohalistele omavalitsustele tuleb kindlustada maksude määramise alal autonoomia.

Omavalitsuste ettevõtted ei kuulu riiklise äri- ja tulumaksu alla.

11. Valla ja maakonna omavalitsused on kollegiaalsed asutused. Valla- ja maakonnavanemate ja liikmete erilised kohused ja õigused määratakse ära seaduses.

12. Omavalitsuse seadus peaks äärmäärama volikogu ja valitsuse vahekorra.

13. Otstarbekohasuse järevalvet omavalitsuse tegevuse üle ei ole.

14. Omavalitsuste täidesaatsvad organid valitakse sama aja peale, kui omavalitsuse esituslised asutused (volikogud).

15. Enne tähtajalised uued valimised võivad ette võetud saada valdades maakonnaomavalitsuse ettepanekul maakonna nõu-

kogu kinnitamisel, maakondades Vabariigi Valitsuse ettepanekul Riigikogu kinnitamisel.

16. Omavalitsused võivad vabatahtlikult sihtühisusi luua, ehk eneses sihtringkondi ellu kutsuda.

17. Maakonna ja vallavalitsuse liikmed peavad vähemalt 25 a. vanad olema.

18. Vallasekretäär on alaline vallavalitsuse ametnik. Vabastamise kord tuleb seaduses ettenäha.

Maakonnaomavalitsuste tegevuse ulatus ja nende ainealine seisukord.

Et ref. J. Sõnajalg haiguse pärast koosolekult puudub, võetakse arutamise alla ainult küsimuse teine pool, m. v. ainealine seisukord. Sissejuhatuseks annab Liidu esimees ülevaate delegatsiooni käikudest ministrite juurde, millede üle teated mujal juba ilmunud. Muu seas tähendas ta, et Rahaministri poolt on kokkuhoidmiseks sarnasi abinõusi näidatud, mida ta edasi anda ei julge. Maakonnav. eelarvete tutvustamine on tegelikult saanud koguni isesuguse ilme, on muutunud maak. val. sisuliseks revideerimiseks otstarbekohasuse seisukohast, missugust õigust Rahaministeeriumil ei ole. Ja selle asemel, et ministrit tutvustada maakonnaomaval. ainelise seisukorraga, esitab Riigikassa juhataja läbivaadatud eelarve kohta oma isiklised otstarbekohasusest tingitud muljed, ilma et poole sõnagagi oleks maakonnaomaval. seletusi ja põhjendusi puudutatud, mida just ministril vaja teada, mispärast sarnasele eelarvete läbivaatamisele tuleks lõpp teha, sest sarnane talitusviis ei anna mingisuguseid tagajärge. Ette loetud Riigikassa juhataja ettekannetest Rahaministrile selgub, et arvestused on tehtud mitte õieti. Nii on loetud eelmise aasta maksuvõlad käesoleva aasta sissetulekusse, arvestakse, väljaminnes seisukohast, et käesoleva aasta tulumaks tuleb tervelt ka käesoleva aastal sisse, tehtud kulud võivad veel tegemata jääda — kokkuhoidmise mõttes jne. Leiti isegi ettekande toonis hirvitamist omavalitsuste üle, kus mõnd järevalvet korras kinnitatud väljaminekku summat altkäemaksuks vallavalitsustele nimetakse. Väga elavas mõtete vahetuses tunnustatakse sarnane ministeeriumi noore ametniku talitusviisi ülesandele mittevastavaks ja et sarnasel töö tagajärge ei nähta, nõutakse eelarvete esitamise lõpetamist Rahaministeeriumile ning totatsiooni suurendamist nõutud summani.

Selleks valitud komisjoni ettepanekul

võetakse järgmine resolutsioon ühelhäälel vastu:

Ärakuulates Maakondade Liidu juhatuse teadaannet kokkuleppe asjus Rahaministriga totatsiooni summade suurendamiseks, mille järele Rahaministrile maakondade rahalise seisukorra üle selgema pildi saamiseks maakondade eelarved pidid läbivaadatud saama Rahaministeeriumis vastavate maakonnavalitsuste esitajate, Siseministeeriumi esitaja ja Maakondade Liidu esitaja juuresolekul, kusjuures maakondade esitajad suusõnalisi seletusi pidid andma eelarvete täielikumaks selgituseks ja arvesse võttes riigikassa juhataja poolt juba Rahaministrile esitatud ettekandeid läbivaadatud eelarvete kohta ja vastavate maakonnavalitsuste esitajate seletusi eelarvete läbivaatamise üle, milledest selgus, 1) et eelarvete läbivaatamine ei ole sündinud mitte selgituse saamiseks, nagu kokkuleppes määratud, vaid on muutunud eelarvete sisuliseks läbivaatamiseks ja isegi kohepealseks revideerimiseks ja eelarve järele tehtavate kulude otstarbekohasuse üle otsustamiseks; 2) et riigikassa juhataja poolt Rahaministrile tehtud ettekannete järele ei ole vastavate maakondade esitajate seletusi sugugi arvesse võetud ega Rahaministrile teatavaks tehtud, vaid ettekanded on kujunenud ettekandja ametniku isiklikeks arvamiseks; 3) et maakonnavalitsuste eelarvete läbivaatamiseks on Rahaministeeriumi poolt määratud ametnik, kes omavalitsuste tarvidusi ja ülesandeid ei tunne; 4) et Maakondade Liidu esitajat ei ole läbivaatamise juurde kutsutud, — nõukogu ühel häälel otsustab:

- 1) eelarvete läbivaatamine ei tohiks muudatada revideerimiseks ja otstarbekohasuse üle otsustamiseks, mis seaduse järele Rahaministeeriumi ülesanne ei ole, vaid eelarve selgitamiseks;
- 2) Rahaministeeriumi esitaja ettekannetes ministrile peab iga ettekantava väite juures olema esitatud vastava maakonnavalitsuse esitaja seletused;
- 3) eelarvete läbivaatamiseks peaks määratud saama ametnik, kes maakonna omavalitsuste ülesandeid, tarvidusi ja asjaajamist tunneb;
- 4) et Maakondade Liidu ja Siseministeeriumi esitaja juuresolek tarvilik on, tuleb sellest kokkuleppes kinnipidada;
- 5) kui algatud eelarvete läbivaatamine senisel kujul edasi kestab, siis ei täida see ülesseatud otstarvet, ja maakondadel tuleb sellest loobuda.

Teiseks arvesse võttes seda, et maakonnavalitsuste eelarved on järelvalve korras kinnitatud ja nende täitmisele asunud, mis pärast puudujääkide, kui tõsiasjadega arvestada tuleb, et Siseministeeriumi poolt on tarvilikuks tunnistatud totatsiooni summat maakonnavalitsustele õpetajate palgade maksmiseks 142 miljoni marga peale tõsta, et praegune Rahaministeeriumi ametnikkude poolt maakonnavalitsuste eelarvete läbivaatamise viis mingisuguseid positiivseid tagajärke ei anna, on tungiv tarvidus toetusraha nõutud summani kiires korras tõsta, missugusest otsusest tuleks aegsasti maakonnavalitsustele teatada, et viimased teaksid eitaval korral oma tegevuse osalisele likvideerimisele asuda.

Maakondade ja alevite majandusliku vahekorra üle

hrra A. Kohveri referaati ja mõtete vahetust ära kuulates, tunnistakse kooskõlas maksvate seaduste ja Siseministeeriumi seisukohaga alevid majanduslikult iseseisvaks, mis pärast viimastel ei ole õigust maakonnavalitsustelt õpetajate palkasi nõuda.

Pensioni seaduse teostamisega seotud küsimuse üle esines referaadiga J. Matvei ja selles asjus võeti pikem resolutsioon vastu, mille kohta tulevases numbris pikem kirjeldus ilmub.

Punase Risti lõbustusmaksu võtmise kohta maakonnavalitsuste kaudu praegusel alusel ja selle maksu võtmise seaduse eelnõu kohta peetud väga elavad mõtete vahetused lõpevad siiski ainult päevakorras edasiminimisega.

Sõjaväele viljaostmise asjus võetakse Tartu maakonnaval. ettepanek vastu: Maakondade Liidu nõukogu teeb Liidu jusatusele ülesandeks Sõjaministeeriumi ja Vabariigi Valitsuse ees esineda palvega, et Sõjaministeerium algaks sõjaväele viljaostmist kohe lõikuse järele hindadega, mis kokkukõlas välisturu hindadega.

Sildade ja teede ehitamise ning kapitaal remondi asjus võetakse Pärnu maakonnavalitsuse ettepanekul järgmine resolutsioon vastu:

„Teedeministeeriumi ja tarviduse korral Vabariigi Valitsuse ees sammusi astuda, et:

1. Juhtumisel kui kulu summa ühe töö peale ei tõuse üle 1 miljoni marga, sünnib maakonnavalitsuse summadega teede ja sildade ehitamine ja remon-

teerimine maakonnavalitsuse poolt kinnitatud eelarve järele. Suuremate kui 1 milj. tööde eelarved kinnitab Teedeministeerium.

Põhjendused: 1) Kõigi teiste m/v. eelarveliste summade kulutamine sünnib ilma erilise keskvalitsuse järelevalveta ja küllalt asjatundlikult, erandit sildade kohta teha ei ole mingit vajadust; Teedeministeeriumi poolt projektide nõudmiseks puudub ka seaduslik alus.

2) Teedeministeeriumi poolt sildade ja trummide kohta projektide nõudmine toob asjata kulu ja takistab kiiret asjaajamist.

3) Maakonnavalitsuses on eriasjatundjad ametis, kelle tööd tuleks samuti usaldada kui Teedeministeeriumi tehnikute tööd.

2. Teedeministeeriumi poolt antavate summade väljaandmise kord tuleb lihtsustada, eelarvete kinnitamine kiirendada ja krediitid määrata 2 a. peale. Ära tuleb jätta vajaduse ja materjaalide veo kauguste aktide nõudmine.

Põhjendused: 1) Eelarvete kinnitamine viibib sagedasti kuni hilja suveni ja tööde väljaandmine jääb hiljaks.

2) Aktide kokkuseadmine toob asjata sekeldusi ja ajakulu. Teedeministeeriumi poolt antakse maakonnavalitsustele kindlad summad ja sellepärast kellegil pole mõtet ebaõigete veo kaugustega opereerida.

3) Kahe aasta peale krediitide määramine avaks võimaluse töid aegsasti välja anda ja neid odavamalt teha.

3. Teede eelarvete läbivaatamine peaks sündima Teedeministeeriumi juures moodustatud asjatundjate komisjonis.

Põhjendused: 1) Ei ole loomulik, et m/v. inseneeride kokkuseatud eelarved Teedeministeeriumi tehnikeride poolt kontrolleriitakse ja sagedasti tühiste vormivigade pärast ümbertegemiseks tagasi saatetakse.

L ä b i a r u t a m a t a

jäeti sellel koosolekul referendi ja ajapuu-dusel maakonnaval. tegevuse ulatuse, tule-

tõrje korralduse ja kümnikkude instituudi küsimused. Need küsimused ühes eelpool nimetatutega tulevad järgmise Liidu nõukogu koosoleku päevakorda, mis Võrus ära peetakse.

Liidu juhatuse ümbervalimine.

Et võimalust anda neile maakondadele juhatuse valimises kaasaraäkida, kus valitsused Liidu juhatuse valimisel moodustamata olid, astus senine juhatus tagasi. Uude juhatusesse valiti kõik tagasiastunud tagasi, nimelt H. Lauri, J. Sõnajalg, E. Rosenberg ja A. Martinson, ning uueks juhatuse liikmeks surnud P. Rivese asemele Tartu maakonnaval. uus esimees E. Saar.

Kool omavalitsustegelaste ettevalmistamiseks.

Kuigi majanduskoolide seadus Riigikogu poolt alles vastuvõtmata, mis ettenäeb muu seas ka administratiiv haru ametnikkude ettevalmistamiseks, töötab juba selle laadiline kool Rakveres Virumaa täienduskooli nime all, kus peale administratiiv ala veel ühistegelise ala vastu ettevalmistatakse. Selleks otstarbeks on kooli eeskavas peale üldharidusliste ainete seadusetundmine, ühistegevus, kirjavahetus, raamatupidamine, statistika ja masinkiri. Kõiki neid aineid õpetavad vastavate teadmistega õpetajad. Et kirjavahetuse ja raamatupidamise õpetamine tuntud omavalitsustegelase H. Äviksoni käes, pannakse nende ainete juures erilist rõhku omavalitsuste nõuete peale.

Meie omavalitsused, eriti valla- ja alevivalitsused, on pidanud omale kantselei tööjõudu ammutama täiesti ettevalmistamata isikute hulgast, mis tööle muidugi eduks ei ole. Palju otstarbekohasem on selleks isikuid valida, kes raamatupidamist iga viisi järele tunnevad ning igasugu kirjavahetusega tuttavad, ja masinkirjas teatud väleduse omanud, mispärast härrade sekretääride tähelpanu Virumaa täienduskooli lõpetajate peale pöörata tuleb sekretääride eneste kui ka asutuse huvides. Virumaa täienduskool, saadab tänavu kevade, 12. juunil, oma teise lennu, ligi 30 isikut, välja.

Kantselei õpilaste ja ametnikkude saamiseks kõne all oleva koolilõpetajate hulgast palub kooli juhatus pöörata Virumaa täienduskooli juhataja poole Rakveres.

Välismaade omavalitsused.

Elukutse valik ja vastavad nõuandekohad.

Elukutse valik valmistab noortele tege-likku ellu astujatele ja nende vanematele sagedasti šuurt muret. Niisama tuleb ette, et noor inimene esimesest ettejuhtuvast tööalast kinni haarab ja alles hiljem leiab, et valitud elukutse tema iseloomule, võimistele, tervisele, jne. sugugi ei vasta. See asjaolu röövib tööhimu, ja see isik jääb tuimaks, keskpäraseks ehk veel alla seda omas töös; kuna seesama isik mõne teise elukutse alal, mis tema iseloomule ja annetele, vastavam oleks olnud, palju, rohkem korda saata oleks võinud.

Et noori koolipingilt tulijaid õigele teele juhtida ja neile nende annete ja võimistele vastavat elukutset leida, on välismaail mitmesugused organisatsioonid ja asutused ning nõuandekohad loodud. Et sarnased nõuandekohad suurelt osalt omavalitsuste juures asuvad ehk vähemalt omavalitsustega käsikäes töötavad, leian kohaseks ka meie omavalitsustegelasi selle küsimusega lühidalt tutvustada.

Elukutsevaliku nõuandekohtade ülesanne on: noortele nende võimistele ja nende kehaliste ning hingeliste omaduste kohast elukutset soovitada. Selleks on väga mitmesugused asutused mitmesuguste asutuste, seltside jne. juurde asutatud. Nõuandmine ise sünnib aga suurelt osalt ühede ja samade põhimõtete järele ning ühel ja samal viisil.

Sarnased nõuandekohad on näit: Sakmamaa omaval. avalikkude tööbörsede, tööstus-kaubandus kodade, käsitöökodade ja mitmesuguste eraseltside juures olemas. Iseäranis tähtsat osa sellel alal on edendanud naiseltsid ja perenaiste ühisused. Need seltsid ja ühisused piirdusivad küll ainult nõuandmistega naisterahvastele, aga just see ala ongi kõige tähtsam, sest just noorel naisterahval on kõige raskem omale elukutset valida. Juba 1912 aastal oli Saksamaal nii nimetud, naisterahva elukutse nõuandekohtade kartell, missugusel üksipäini 76 nõuandekohta oli, peale selle oli veel katoliikline naisühisus, kellel 28 nõuandekohta töötasivad ja palju teisa. Kõiki neid nõuande kohti juhiti ja peeti üleval vastavate seltside ja asutuste poolt. Et nende tegevust ühtlustada ja ühtlaste põhimõtete kohaselt nõuandmisi elukutsevalikul jagada, asutati üks keskkohat nii

nimetud „Saksa komisjon elukutse nõuande alal“ (Deutsch. Ausschuss für Bernfoberatung).

See komisjon on elukutsevaliku nõuande jaoks tähtsamad põhimõtted ülesseadnud ja kõigile nõuande kohtadele soovitanud nende alusel töötada:

1. On soovitatav, et igalpool, kus kohalikud olud seda lubavad, üks asutus või organisatsioon elukutse nõuandekohana ellukutsutaks.

2. Sellele nõuande kohale abiks ja kaastöötajaks on esimeses jones kool, kooliarst, era- ja avalikud tööbörsed, niisama ka tööstus-, kaubandus- ja põllutöökojad ning igasugused kutseühingud ja seltsid.

3. Nõuande tegevus ise oleks järgmine: Juba kool peab õpilastele selgeks tegema elukutse valiku tähtsuse ja neid ning ka nende vanemaid nõuandekohtade tegevusega ja ülesannetega tutvustama, ning soovitada neid nõuandekohtade poole pöörama.

Enne nõuandekohta minekut, aga juba ka kooliajal, peab kooliarst õpilase kehalist arenemist silmaspidades tema edaspidise elukutse peale mõtlema ja koolijuhatus tahlpanu ühe või teise asjaolu peale juhtima, mis elukutse valiku juures osa mängida võivad. Koolijuhatus, lapsevanemate hariduslist ja majanduslist seisukorda arvesse võttes, annab ühes arsti arvamistega nõuandekohale oma arvamised ja soovid teada, ning kõike seda arvesse võttes asub juba nõuandekoht ühes lapse vanematega elukutse määramisele.

4. Koolides olgu sarnaste andmete kogumise jaoks eraldi küsimuslehed, mis-sugused kooliõpetajate poolt täita tulevad.

Need küsimuslehed peavad sisaldama lapse oma andmeid ja arvamisi tema elukutse kohta, lapse vanemate arvamisi, kooliarsti märkused ja viimati veel koolijuhatus e ehk õpetajate märkused ja andmed. Niisugused küsimuslehed saavad kõigi õpilaste poolt täidetud, ka nende poolt, kellel juba elukutse kindel on: kõik, see materjal hoitakse nõuandekohal alla ja kasutakse lapse edaspidise käekäigu jälgimisel algmaterjaaliks.

5. Nõuandekohad olgu nõuande ülesande kõrval ka vahemeesteks elukutse õppimise ehk töö leidmise juures. See nõuandekoha vahemehe osa tööõppimise ja tööleidmise juures on väga tähtis mitte

üks töötaja seisukohalt, vaid ka tööandjate, tööstuse, kaubanduse jne. seisukohalt, sest just sarnaste nõuandekohtade kaudu võib ametnikka ja töölisi leida, kes oma elukutset armastavad ja neile määratud tööd huviga teevad.

Need on kokkuvõetult põhimõtted, mille alusel Saksamaal elukutsevaliku nõuandekohad töötavad ja mille peale nende ülesanded on rajatud. Need põhimõtted ei ole aga mitte üks Saksamaal maksvad, vaid ka paljudes teistes riikides, Inglismaal, Hollandis ja, kui ainult tööstust silmaspidada, siis Ameerikas kõige

täielikumal ja laiemal kujul nii nimetud „psyhotehnika“ ja selle kasutaja „Taylor-süsteemi“ kujul.

Stokholmis on käesoleval aastal üks eeskujulikumatest kutsevaliku nõuandekohtadest ellu kutsutud. See nõuandekoht töötab ühe avaliku tööbörse osakonna juures ja on kahte osasse jagatud, üks poeg- ja teine tütarlastele.

Et vanematel, kes päeval tööl, võimaldada ühes lastega nõuandekoha poole pöörata, on ka õhtused kõnetunnid ette nähtud.

— st. —

Riigikohtu seletused.

Missugune isik ei või hooldaja olla?

Tallinna Hoolekande-kohus sai kriminaalpolitsei kaudu teada, et J. V. pärandusvara hooldaja A. S. on Nuhtlussead. § 362. põhjal neljakuulise vangistusega karistatud ja et see karistus on täide viidud 13. detsembril 1910 a. Seda arvesse võttes ja käsitades B. Ts. Ö. § 319. p. 6., 463. p. 3. ja 459. otsustas Tallinna Hoolekande-kohus A. S. hooldamise ametist tagandada. Selle otsuse peale kaebas hooldaja S. Tallinna-Haapsalu Rahukogule edasi. Rahukogu leidis küll, et Hoolekande-kohtu toetamine B. Ts. Ö. § 319 peale on ebaõige, sest karistus, mis S. oli määratud, ei võinud oma ajalüheduse tõttu õiguste kitsendustega ühenduses olla, arvas aga siiski, et Hoolekande-kohus kahtluse tekkimise korral hoolekandja heatahtluse kohta sama B. Ts. Ö. § 476 põhjal hooldajat ametist võib tagandada, mispärast Rahukogu ka A. S. edasikaebuse tagajärjeta jättis.

Rahukogu otsuse peale andis S. Riigikohtusse revisjonikaebuse, milles ta Rahukogu otsuse palub ära muuta.

Riigikohus leidis, et B. Ts. Ö. § 310 põhjal kõige pealt selle järele tuleb vaadata, et hooldaja oleks laitmata elukommetega. Sama seaduse § 313 nõuab, et kohus peab kõiki neid hooldajaid ametist tagandama, kelle valitsemisest hoolealustele mingit kahju võib karta. Edasi võib kohus § 476 põhjal hooldajat tagandada, kui viimase meelega (благоденственность) kahtlasena paistab. Neist paragrafidest on näha, et kohtule hooldaja lahtilaskmiseks ja ametist tagandamiseks väga laiad võimalused on antud, ja nad on

iseenesest mõistetavad selle suure vastutuse juures, mida Hoolekande-kohtud hooldajate tegevuse eest peavad kandma. Muidugi ei või Hoolekande-kohtud hooldajaid tagandades talitada üksnes oma subjektiivsete arvamiste põhjal, vaid peab neil selleks ka objektiivsed andmed käepärast olema. Käesoleval korral oli Tallinna Hoolekande-kohtul niisuguseks andmeks hooldaja S. karistus Nuhtlussead. § 362 järele. Seda ei eitanud, selle vastu ei väelnud kostja volinik Rahukogus, püüdes ainult seletada, et Nuhtlussead. § 362 õiguste kitsendust ette ei näe. Viimane seletus ei ole õige. Õiguste kaotamine ja kitsendamine käib § 365 mainitud kuriteo — võltsimise — normaalkaristuse hulka ja nähtavasti ei tabanud S. õiguste kitsendus ainult sellepärast, et talle lühike kinniistumise aeg oli määratud. Võltsimise eest süüdimõistmine, olgugi ilma õiguste kitsendusega, on igatahes asjaolu, mis hooldaja elukommete ning meelega peale varju heidab ja kohtule põhjuseks võib olla hooldajat ametist tagandada.

Kõike seda silmaspidades ja käsitades Hoolekande-kohtu Sead. § 10 otsustas Riigikohus A. S. revisjonikaebuse tagajärjeta jätta.

Kas tuleb vallakohtu toimetuste pealt kohtulõivu, tempelmaksu ja kantseleimaksu võtta?

Sellekohase Kohtuministeeriumi seletuse peale otsustas Riigikohus 4. veebruaril a. seletada, et asjaajamine vallakohtutes on vaba kohtulõivu, tempelmaksu ja kantseleimaksu võtmisest.

Missugune kogukond on kohustatud surnud vanemate alaealiste laste eest hoolitsema?

See kogukond, kus on nende alaealiste laste hoolekandja alaline elukoht, kui viimane neile mõnda teist alalist elukohta ei ole määranud.

Nagu juba Riigikogus on Ulila vallanõukogu revisjoni kaebuse asjus (22. II 1921 a. ots. nr. 19) seletanud, et kogukonna liikmeks tuleb lugeda isikuid, kelle alaline etukoht on selle kogukonna piirides, ja et kogukond alalise elukoha printsiibi järele maksusid võib võtta, siis peab ta sama printsiibi järele ka vaeseks jäänud isikute eest hoolt kandma. Surnud isikute alaealiste laste eest teotseb ja määrab nende alalise elukoha nende hoolekandja (B. E. S. § 337 ja 353). „Õigus“.

Kas vanemad võivad oma alaealistele lastele nende alalisest elukohast lahus oleva iseseisva alalise elukoha määrata?

Alaealise lapse alaliseks elukohaks loetakse tema vanemate elukohta (B. E. S. § 3070), väljaarvatud juhtumised, kus seaduse järele on vanemate meelevald oma laste üle piiratud (B. E. S. § 236 — 239), kuid vanemad võivad oma alaealiste lastele iseseisva alalise elukoha määrata (B. E. S. § 3070), näit. andes neid teise valda teenistusesse.

(R. adm. t. nr. 734¹ — 1925 a.).

„Õigus“.

Kas vallanõukogu võib üht osa oma liikmeist eesõigustatud seiskorda seada võrreldes teiste liikmetega?

Kõik vallanõukogu liikmed on üheõiguslised (v. Vallanõukogu Val. Sead. R. T. Nr. 26—1921 a.). Kõik vallanõukogu otsused, mis vastupidist näitavad, on seadusevastased. Ka ühe poliitilise rühmituse enamusolemine vallanõukogus ei anna vallanõukogu liikmete üheõigusluse printsiibi murda, näit. ühele osale päevarahasid määrata ja teisele mitte, sest kõik Eesti kodanikud on seaduse ees ühetaolised (Põhiseadus § 6).

(R. adm. t. nr. 140¹ — 1925 a.).

„Õigus“.

Kas vallanõukogu on õigustatud kooliringkonda vähendama, keelates naabervaldadest õpilasi sellesse kooli vastu võtta?

Koolide ülespidamise kulude kandmine on valdadele avalik kohustus ja maa-

konnaavalitsus on kohustatud selle järele valvama, et vallad seda kohustust täidaksid. Kui mõned vallad seda kohustust ei täida, või täita ei taha, siis on maakonnaavalitsus kohustatud toimima Omav. Aj. Järelevalv. Sead. § 8, 4, 5, 6 ja 7 äratähtsustatud alustel. Kuid kooli eest mitte hoolitsemine sellel määral, nagu see seaduses ettenähtud, ei või kuidagi viisi põhjuseks olla kooli uste sulgemiseks nende ees, kes õigustatud on selles koolis käima, sest Av. Algk. Sead. § 27 järele kannab säärasel juhtumisel tarvilikud kulud ajutiselt Haridusministeerium ja need kulud nõutakse pärast sisse kooli ülevalpidajalt administratiivsel teel.

(R. adm. t. nr. 602¹ — 1925 a.).

„Õigus“.

Kas alevivalitsuse poolt väljaantud volikirja saab küllaldaseks lugeda alevi kohtuasjus kaebuste tõstmiseks?

Vene sead. ja Korr. Kogus nr. 187 — 1917 a. avaldatud aleviseaduse § 96 p. 4 põhjal ajab alevivalitsus alevi kohtuasju alevivolikogu järelevalve all. Sellest järeneb, et alevi kohtuasjus kaebuste tõstmiseks peab ka alevivolikogu nõusolek olema, nagu seda ka Ts. Kp. S. § 1285 ja 1286 nõuavad.

(R. adm. t. nr. 252¹ — 1925 a.).

„Õigus“.

Kas õpetajaile tuleb tasu maksta nende ülenormitundide eest, mis neile lubatud anda, või ainult nende tundide eest, mis nad lubatud tundidest tegelikult annud?

Õpetajate palga seaduse § 6 märkuse ja § 16 p. d. tekstist selgub, et õpetajatele ei tule tasu maksta mitte nende ülenormitundide eest, mis temale on lubatud anda, vaid nende ülenormitundide eest, mille andmiseks on vastav luba ja mis tema poolt ka on antud. Nii § 6 märkus kui ka § 16 p. d. räägivad üle normi antud tundidest.

(R. adm. t. nr. 153¹ — 1925 a.).

„Õigus“.

Kas võib ametnikku tema kohtu alla andmise korral ametist hoo-
pis vabastada?

Kr. Kp. S. § 1100 põhjal võib ametnikku tema kohtu alla andmise korral ametist ajutiselt kõrvaldada või teda ametist hoo-
pis vabastada, kus juures ühe või teise abinõu tarvitusele võtmine oleneb amet-

niku vastu tõstetud süüdistuse raskusest ja selle iseloomust.

Vene Ajut. Valitsuse Sead. nr. 86 ja 261 § 9 põhjal algatab süüdistuse ametiasjus selle kohtuasutuse prokuröör, kellele allub asja otsustamine, ja sama seaduse

§ 12 põhjal teatab prokuröör algatatud süüdistusest ametniku vastu tema otsekohesele ülemusele või ametikohale, kus süüdistatav teenistuses on.

R. adm. t. nr. 935¹ — 1925 a.).

„Õigus“.

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 30. Kahjutasu nõudmise kohta ajutise ametist tagandamise aja eest.

Maakonnaavalitsus tagandas mind era-kaebaja ettekandel ajutiselt vallasekretäri ametist normivilja vahe raha asjas, nagu oleks vallavalitsus meelega vale teated annud. Peale asja läbi uurimist lõpetas prokuröör ja Rahukogu asja ilma kohtuliku arutuseta ära seepärast, et puudusid süüdistamiseks andmed. Ametist tagandamisega kaotasin mina palga ja perekonna abiraha. Kas on minul õigus ametist tagandatud aja eest palka ja perekonna abiraha nõuda ja kelle käest, kas era-kaebaja ehk asutuse käest, kes mind ajutiselt ametist tagandas? Koht on mulle uuesti kätte antud.

Vallasekretäär A. S-r.

Vastus:

Ajutiselt tagandatud vallasekretääril ei ole õigust palka jne. nõuda vallavalitsuselt küsimuses tähendatud aja eest, sest krim. kohtup. sead. § 1102, mille põhjal palka riigiteenijatele maksetakse, ei ole maksev omavalitsuste valitud ametnikkude suhtes (Senati krim. dep. sel. 1900 a. Nr 67). Nõudmist võiks tõsta kaebajate isikute vastu B. E. S. K. III § 3440 põhjal, kui kaebajate keelatud tegevusest tekkinud kahjutasumise nõuet, kuid sarnase nõudmise tõstmiseks tuleb esialgselt kriminaal kohtu läbi tähendatud süütegu, valekaebus, kindlaks teha (N. S. § 940). Kui kriminaal korras asja ülesvõtmiseks algamise tähtaeg möödunud, võib nõudmist siiski esitada tsiviil kohtupidamise korras.

Küsimus Nr. 31. Omaval. omandusõiguse kohta adm. üksuste piiride muutmise puhul.

Siseministri määrusega muudeti valla piirid, millega teatav mõtteline osa maa-ala ühes selle peal asuvate taludega ühe valla alt teise valla külge üle viidi. Eraldatud valla osas asub kooli talu ühes koolimaja ja kõrvalhoonetega, mis juriidiliselt selle valla omandus on, kelle küllest

tähendatud maatükk eraldati. Nüüd nõuab see vald, kelle külge maatükk liideti, ka selle koolitalu ühes koolimajaga üleandmist, kuid see vald, kelle küllest maatükk eraldati, asub selles eitaval seisukohal.

Palun teatada, kas on vallal selleks nõudmise õigus, et koolitalu, ühes selle peal asuva praegu töötava koolimajaga saaks üle antud? Jaataval korral missuguste seaduste põhjal ja missugustel tingimistel?

Vallasekretäär X.

Vastus:

Siseministri määrus valdade administratiiv piiride muutmise asjus ei puuduta tsiviilõiguslisi vahekordi, järjekult sellel vallal, kelle administratiiv piiridesse kõneall olev kinnisvara anti, mingisugust omanduse õigust selle varanduse suhtes ei tekkinud.

Küsimus Nr. 32. Vallavalitsuse kohuste kohta.

Asunikule kohaliku metsaüleva poolt müüdnud metsa ligidalt on üle piiri raiumine toime pandud. Kohalik metsaüleva palub vallavalitsust tähendatud asunikule kuulutada, et tema 7 päeva jooksul süüaluse ülesannab ehk trahvi omavolilise metsa raiumise eest ise ära maksaks.

Kas on vallavalitsus kohustatud seda kuulutama või peab metsaüleva ise oma käsutuses olevate metsavahtide läbi seda tegema? Kui vallavalitsus seda kohustatud tegema, siis missuguse seaduse ja §§ alusel?

Vallasekretäär R. P.

Vastus:

Vastus küsimuse peale oleneb sellest, kas vallavalitsus täidab maksvate seaduste järgi politseilisi ülesandeid või mitte. Kui asuda Riigikohtu seisukohale, et vallavalitsus neid enam ei täida, siis on vastus küsimuse peale muidugi eitav. Asudes aga teisele seisukohale, tuleks vallavalitsusele temale saadetud kuulutust edasi anda üldkuberm. asutussead. (S. K. II k.) § 849 p. I. põhjal.

Küsimus Nr. 33. Isiklise ilmumise kohustuse asjus.

Kas võib valla- alevivalitsus seaduslikule vastutusele võtta isikuid, kes kutse peale ei ilmu mingisuguseid kirjasid ja määrusi kuulama ja vastuvõtma, mis eraisikute ja ametiasutuste poolt saadetud kuulutamiseks ja kätteandmiseks?

Alevisekretäär J. P.

Vastus:

Vastus oleleb samuti sellest, kas valla- valitsus täidab maksvate seaduste järgi politseilisi ülesandeid või mitte. Asudes seisukohale, et vallavalitsus neid täidab, siis tuleb maksvaks lugeda ka Baltimaa valla kogukonna sead. § 19, mille järgi vallavanemal on õigus kohustada valla elanikka isiklikult ilmuma (призывать къ личной явке каждого изъ жителей волости). Mis puutub sellesse, kas on võimalik selle nõudmise mitte täitmise eest tõrkujaid vastutusele võtta, siis arvesse võttes, et vallavanemal ei ole enam õigust ise karistada, mis temale varem kuulus tähendatud sead. § 21 põhjal, võiks see sündida ainult R. N. S. § 29 alusel.

Küsimus Nr. 34. Ühis kinnisvara valitsemise kohta.

On olemas üksikuid kruntisi (akti peremehi) 1 — 334 ja igaühe akti kohta on teatav osa ühiskarja- ja kõlbmata maad. Missuguse seaduse põhjal ja mil viisil võivad need maatükkide pidajad ühiskarjamaad valitseda ja nende üle maksvaid otsusi teha? 2. Mil viisil tuleb nende esitus valida ja kui kaua aja peale? 3. Kui üks maatükk on (terve akti Nr.) ärajagatud pärijate vahel mitme peale, näit. 5 peale, ilma lahutamata kreposti raamatus, kas siis võivad kõik pärijad hääleõigusega osa võtta peremeeste koosolekust, või ainult üks terve krundi kohta? 4. Kas võivad 300 akti (peremeest) pidajat otsusi teha ühiskarjamaa kohta, ilma et 34 pidajat sellega nõus oleks?

Alevisekretäär J. P.

Vastus:

Et küsimus selgusetu, siis on võimata täpselt vastust anda, puuduvad näit. andmed selle kohta, kuidas tekkis ühiskarjamaa jne. Ühismaaomanduse suhtes võiksite järgmist ette tuua, et selle valitsemise sünnib B. E. S. III k. § 929 ja järgmistel alusel, s. t. ühisel nõusolekul. Esituse (volinikkude) valimine, nende volituste tähtaeg jne. oleneb omavahelisest kokkulepest. Ühiskinnisvara iga mõttelise osa esitajatel on üldisel koosolekul ainult üks

hääli, vaatamata, kas see osa mitmete või ühe isiku omandus. Mis puutub küsimusse, kas enamus võib otsustada midagi, millega vähemus nõus ei ole, siis peab vastama jaatavalt, kuid vähemusel on õigus kohtulikult teel selle otsuse tühistamist nõuda, kui otsus kinnisvarale kahjulik:

Küsimus Nr. 35. Hobustepasside tõestam. tempelmaksust. kohta.

Kas käivad tempelmaksu ja kantselei maksu alla allkirjade tõestamise hobuste passidel omanduse õiguse edasiandmise üle?

Vallasekretäär.

Vastus:

Tempelmaksu tariifi („R. T.“ Nr. 71/72—1920 a.) järjekorra Nr. 22 p. g. ja Nr. 17 p. p. c ja d ning valla- ja maakonna-omavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete ajutise seaduse („R. T.“ Nr. 18/19—1920 a.) § 22 põhjal ei võeta tähendatud toimimiste eest ei tempel- ega kantselei maksu.

Küsimus Nr. 36. Antud häälte registreerimise kohta.

Kas on seaduslik, kui alevi volinik soovib lahtisel hääletamisel, et vastu ja poolt hääled saaks protokollis registreeritud? Kas võib volikogu juhataja nimetatud ettepanekut volikogule otsustada anda ja kas võib volikogu selle ettepaneku tagasi lükata?

Emsa.

Vastus:

Nimelist hääletamist aleviseadus ette ei näe. Kui volinikke on, kes tahavad vastutust enese pealt ära lükata neile vastuvõtmata otsuse eest, siis ei ole vajadust protokolleerida, kes nimelt otsuse poolt ehk vastu hääletas, kuna iga volinik võib lasta protokolleerida oma isearvamise tehtud otsuse kohta.

Küsimus Nr. 37. Lepingute ülesütlemisest.

Kas on vallavalitsus kohustatud eraisikute palvel rendi- või tüürilepinguid ülesütlemise või ülesütlemise palveid kuulutama, kui nad kirjalikult on sisse antud?

A. S.

Vastus: Ei ole.

Eesti Talurahva seaduse järele oli valla- kohus kohustatud seda tegema. Vallavalitsuse ülesannetesse see ei kuulu.

Lugejatele.

Eelmises numbris lubatud 1923 a. aru- ande tabelid peavad ruumi puudusel järke ootama jääma.

Virumaa Lastevarjupaik Jnju asunduses vajab **Naiskasvatajaid.**

Nõuetav kasvatusteadline haridus.

Palved ühes elulookirjeldusega ja tunnistuste ära kirjad saata Viru maakonnavalitsusele kuni 18. juunini s. a.

Kõlljala Põllumeestekool Saaremaal vajab

2 õpetajat.

Valimised 25. juunil s. a. Sooviavaldused tähendatud päevaks kooli hoolekogule saata, juurde lisades lühike elulookirjeldus ja ära kirjad dokumentidest.

KOOLI HOOLEKOGU.

Et ajakirja saamises teisel poolaastal vahet ei tuleks, palume esimese poolaasta tellijaid

„MAAOMAVALITSUS'E“ tellimist teise poole aasta peale

aegsasti uuendada.

TALITUS.

Õnnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoidke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teile

Eesti Omavalitsuste Kinnitus Aktsia Selts „OMA“,

kes teostab:

tulekinnitusi, elukinnitusi ja rahekinnitusi.

Seltsi põhi- ja tagavara kapitaalid üle 14.000.000 marka.

Madalad preemiad. — Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

Seltsi juhatus: TARTUS, Lihaturg 7.

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamise, kui ka varanduste „OMA“ seltsis kinnitamisega.